

Basic English Grammar Workbook

Preparing Missionaries for the
American Council on Teaching Foreign Languages (ACTFL) OPIc
Test and Certification

**Pangunahing Gramatika sa Ingles
para sa
Mga Taong nagsasalita ng Tagalog**

Tagalog

Use a pencil to fill in the blanks for this Workbook.

ANG SIMBAHAN NI
JESUCRISTO
NG MGA BANAL
SA MGA HULING ARAW

Gabay sa Pagbigkas

I. Mga Tunog ng alpabeto sa Ingles

A (ey)	B (bi)	C (si)	D (di)	E (i)	F (ef)
G (gi)	H (eych)	I (ay)	J (jay)	K (key)	L (el)
M (em)	N (en)	O (ow)	P (pi)	Q (kyu)	R (ar)
S (es)	T (ti)	U (yu)	V (vi)	W (dobolyu)	X (eks)
Y (way)	Z (zi)				

II. Mga Tunog ng Patinig sa Ingles

May limang (5) patinig sa alpabeto. Sa Tagalog, may isa lang na tunog ang bawat patinig. Sa Ingles, higit pa sa isa ang tunog ng bawat patinig. Ang wastong pagbigkas ng mga tunog ng patinig ang basihan kung ang isang tao ay nagsasalita ng may punto o wala.

Patinig Pagbigkas sa Tagalog

“a”	(“ey” tulad ng bey)
“a”	(“a” tulad ng plato)
“a”	(*)
“e”	(“I” tulad ng si)
“e”	(“e” tulad ng elepante)
“i/y”	(“ay” tulad ng nanay)
“i/y”	(“I” tulad ng ibon)
“o”	(“o” tulad ng bote)
“o”	(“a” tulad ng pato)
“o”	(“u” tulad ng guro)
“o”	(*)
“u”	(“u” tulad ng una)
“u”	(“yu” tulad ng yungib)
“u”	(*)
“u”	(*)

Mga Halimbawa sa Ingles

late, pray, say, name, date, ate, main
ball, want, wash, caught
fat, dad, man, cat, add, back, ask, at
me, see, be, she, before, he, sleep
enter, end, sent, them, bless, help
kite, fight, mine, ride, kind, why, my
did, it, with, myth, in, gift, miss, him, sit
only, go, old, over, most, don't, no, so, both
got, hot, not, from, on, stop, off, top, often
broom, cool, food, moon, noon, soon, to, do
book, good, hood, look, stood, wood,
duty, flute, student, human, future, music
use, union, peculiar, uniform
but, cut, us, sun, under, up, just, run, must
put, bush, cushion, push

PAALALA: Kung inyong mapapansin, ang parehong tunog ng patinig ay maaaring magtaglay ng iba't-ibang patinig (o kombinasyon ng mga patinig). Ito ang mahirap sa wikang Ingles. Sa maraming pagkakataon, walang tunog sa Tagalog ang maaaring tumulong sa inyo upang malaman ang tamang tunog sa Ingles. Maaari kang tulungan ng isang misyonaryong namula mismo sa Amerika para malaman and tamang tunog at pagbigkas.

III. Tulong sa Pagbigkas

- Upang mapaghusay ang inyong punto, makinig ng maigi sa pananalita ng mga misyonaryong Amerikano.
- Subukang magpraktis ng pagsasalita na ginagamit ang mga tunog patinig.
- Huwag matakot magsalita ng Ingles!** Lahat ay nagkakamali. **Ang mahalaga ay ang patuloy na pag-praktis sa pagsalita upang mapabuti mo ang iyong punto sa Ingles.**

ARALIN 1: PANGHALIP, PAWATAS, PANDIWA SA ANGKASALUKUYAN

I. Personal na Panghalip (Subject Pronouns)

Ang mga personal na panghalip (Subject pronouns) ay may mahalagang ginagampanan sa wikang Ingles. Napakahalaga na **KABISADUHIN ANG MGA PANGHALIP** dahil ito ang magsasabi kung sino ang nagsasalita (hindi ang mga pandiwa) Ang mga “**subject pronouns**” ay palaging nauuna kaysa sa pandiwa.

Mga Panghalip

*Subject Pronouns

Ako	Kami	I (ay)	We (wi)
Ikaw	Kayo	You (yu)	You (all) ** (yu) (lahat)
Siya	Sila	He (hi) (lalake)	They (dey)
		She (shi) (babae)	
		It (it)	

* Ang mga panghalip (pronouns) ay palaging **pamalit sa mga pangngalan (nouns)**.

** Ginagamit natin ang salitang “all” upang malaman kung ang “you” ay pangmaramihan (plural).

II. Pandiwang Pawatas (Infinitive Verbs)

Ang **pandiwang pawatas** sa Tagalog ay dinagdagan ng **mag-**, **-um**, o **ma-**. Ito ang inisyal na anyo ng pandiwa.

Halimbawa: maglakad, kumain, matulog

Sa Ingles, mas madali ang paggawa ng pawatas na pandiwa. Ang kailangan lamang gawin ay lagyan ng pang-ukol na “**to**” sa simula ng pandiwa.

Halimbawa: to walk, to eat, to sleep

Samakatwid, sa Ingles, kailangan natin ng **dalawang salita** upang mabuo ang pandiwang pawatas, ngunit sa Tagalog ay isa lang. Kung hindi tayo gagamit ng dalawang salita sa Ingles, hindi natin ginagamit ang pandiwang pawatas ng wasto. Sa Ingles, ang pawatas ay ginagamit sa pagbubuo ng pangkasalukuyang panahunan. Ang pang-ukol na “**to**” ay **tinatanggal** at ang pandiwa ay nasa pangkasalukuyang panahunan na.

III. Pagbabanghay ng Pandiwa (Verb Conjugations)

- A. Upang magbanghay sa Ingles, kailangan nating isaulo ng mabuti ang mga personal na panghalip. Kailangan din nating tandaan na ang mga panghalip at mga pandiwang ito sa Ingles ay katumbas ng mga pagbabanghay sa Tagalog.

Sa Tagalog, maaari nating sabihing “gusto namin.” Katulad din sa Ingles, **LUBOS NA MAHALAGA** na sabihin ang panghalip at ang pandiwa, ngunit kailangan lamang na pagbaligtarin ang pandiwa at panghalip. Maari nating sabihing “we want” para sabihing “gusto namin.”

- B. **Sundin ang mga alituntunin** para pagbanghayin ang mga pandiwa sa (present tense) pangkasalukuyang panahunan sa Ingles.

1. **To want:** Nangangahulugang **gustuhin**.

2. **I want:** Gusto ko (I = ko, gusto=want)

- C. Parehong paraan ang sinusunod sa iba’t-ibang panghalip. Ito ay ang pagpapalit ng pang-ukol “**To**” sa **He, She, It, We, You (all) and They**.

Halimbawa: To Want (pawatas)

I want	We want
You want	You (all) want
He wants	They want
She wants	
It wants	

- D. **Mga pahayag na tutulong sa atin na mas maunawaan ang pagbabanghay:**

I want to eat.	(Gusto kong kumain.)
You want to see me.	(Gusto mo akong makita.)
We want to buy it.	(Gusto naming bilhin ito.)
You (all) want to have it.	(Gusto niyong mapasainyo ito.)
They need to write.	(Kailangan nilang magsulat.)

IV. Ang Pangatlong Katauhang Panghalip (The Third Person Pronoun)

- A. Kung pagbabanghayin ang mga pandiwa, ang bagay na kailangan lamang palitan ay ang personal na panghalip. Ang mga pandiwa ay mananatili, maliban na lamang sa **pangatlong katauhang singular**. (**he, she, it**), dito, kailangang dagdagan ng “s” ang pandiwa.

Halimbawa: (gamit ang lahat ng personal na panghalip):

I want to buy them.	(Gusto <u>kong</u> bilhin iyon.)
You want to go.	(Gusto <u>mong</u> umalis.)
He wants to cook them.	(Gusto <u>niyang</u> lutuin iyon.)
She needs to eat.	(Kailangan <u>niyang</u> kumain)
It comes rapidly.	(Dumarating <u>ito/iyon</u> ng mabilis.)
We need to sleep.	(Kailangan <u>nating</u> matulog.)
You (all) need to go.	(Kailangan <u>niyong</u> umalis lahat.)
They eat often.	(Kumakain <u>sila</u> ng madalas.)

- B. Kung ang pandiwa ay **nagtatapos sa: -sh, -ch, -x, -s, -c, -z**, kailangan mong magdagdag ng “s” at “es” **sa pangatlong katauhang panghalip**.

Halimbawa:	to teach (magturo)	He teaches.
	to wash (maghugas)	She washes.
	to relax (magpahinga)	It relaxes.
	to press (pumindot)	He presses.

- C. Kung gagamit ng pandiwang: “to go” (punta) at “to do” (gawin), kailangan nating tandaan na dagdagan ng “es” **pangatlong katauhang singular**.

Halimbawa:

<u>GO</u>		<u>DO</u>	
I go	We go	I do	We do
You go	You (all) go	You do	You (all) do
He goes	They go	He does	They do
She goes	"	She does	"
It goes	"	It does	"

D. Iba kung gagamit ng pandiwang “to have” (have = magkaroon). Upang pagbanghayin ito sa pangatlong panauhin, gamitin ang salitang “has” sa halip na “have”.

Halimbawa:	I have	We have
	You have	You (all) have
	He has	They have
	She has	"
	It has	"

V. Listahan ng mga karaniwang Pandiwang pawatas (Infinitive Verbs) o mga salitang gumagamit ng salitang “to” + ang karaniwang anyo ng pandiwa (to + base form of the verb).

to baptize	(binyagan)	to need	(kailanganin)
to be	(maging)	to pray	(magdasal)
to buy	(bumili)	to read	(magbasa)
to come	(pumunta)	to say	(sabihin)
to cook	(magluto)	to see	(makita)
to do, make	(gawin)	to sell	(ibenta)
to drink	(uminom)	to sing	(kantahin)
to eat	(kainin)	to sleep	(matulog)
to get	(kunin)	to take	(kunin)
to go	(umalis)	to talk, speak	(magsalita)
to have	(magkaroon)	to teach	(magturo)
to know	(alaman)	to want	(gustuhin)
to learn	(matutunan)	to work	(gawin)
to like	(magustuhan)	to write	(magsulat)
to meet	(makita)	to walk	(maglakad)

GAWAIN: Isalin ang mga sumusunod na mga pangungusap sa Ingles.

1. Gusto kong sumulat ng dalawing liham.	5. Kumakanta kami ng himno.
_____	_____
2. Kailangan niyang (babae) kumain ng mas marami.	6. Nag-aaral sila ng Ingles.
_____	_____
3. Mayroon siyang (lalake) magandang bahay.	7. Nagtatrabaho ako araw-araw.
_____	_____
4. Si John ay nagpunta sa United States.	8. Ikaw ay nagtitinda ng mansanas.
_____	_____

Sauluhin ang mga sumusunod na pang-abay at gumawa ng mga pangungusap gamit ang mga ito. Gumamit ng iba’t-ibang personal pronouns (Halimbawa: I/ako, you/ikaw, we/tayo, us/tayo, he (she)/siya).

**ARALIN 2: PANTULONG NA PANDIWA (AUXILIARY VERB) NA
“TO DO” SA PANGKASALUKUYAN (PRESENT TENSE)**

I. Pagbabanghay ng pandiwang pantulong na “to do”

I do	We do
You do	You (all) do
He does	They do
She does	"
It does	"

II. Anyong Patanong na may Pantulong na Pandiwang “Do” at “Does”

A. Pangungusap: I WANT TO WRITE LETTERS.
(Gusto kong sumulat ng mga liham.)

B. Sundin ang mga panuntunan:

1. Tingnan sa itaas ang pagbabanghay ng salitang “to do”.
2. Ilagay ang pandiwang pantulong na “do” sa simula ng pangungusap gamit ang malaking titik.
3. Maglagay ng tandang pananong (?) sa dulo ng pangungusap.

C. Halimbawa: DO I WANT TO WRITE LETTERS?
(Gusto ko bang sumulat ng liham?)

D. Parehong proseso ang sinusunod sa pagsusulat ng ganitong uri ng pangungusap. Lagi lamang tatandaan ang paggamit ng tamang pandiwang pantulong o “auxiliary verb” sa gagamiting personal na panghalip. (Tandaan na nagbabago lamang ang pandiwang pantulong sa mga personal na panghalip na **he, she, at it** – mga halimbawa ng pronoun na third person singular.)

Iba pang halimbawa:

We want to write letters.	(Gusto nating sumulat ng liham.)
Do we want to write letters?	(Gusto ba nating sumulat ng liham?)
She wants to write letters.	(Gusto niyang sumulat ng liham.)
Does she want to write letters?	(Gusto ba niyang sumulat ng liham?)
They want to write letters.	(Gusto nilang sumulat ng liham.)
Do they want to write letters?	(Gusto ba nilang sumulat ng liham?)

PAALALA:Tandaan na kung gagamit ng pantulong na pandiwa na “does” sa tanong (na tumutukoy sa he, she, it), dapat tanggalin ang “s” sa pangunahing pandiwa.

Halimbawa: She <u>wants</u> a new house.	(Gusto niya ng bagong bahay.)
Does she <u>want</u> a new house?	(Gusto niya ba ng bagong bahay?)
He <u>likes</u> to play tennis.	(Gusto niyang maglaro ng tennis.)
Does he <u>like</u> to play tennis?	(Gusto niya bang maglaro ng tennis?)

ARALIN 3: ANG PANDIWANG “TO BE”

I. Pagbanghay ng pandiwang “to be” sa Pangkasalukuyan

I am	We are
You are	You (all) are
He is	They are
She is	”
It is “	”

- PAALALA:** Ang “**am**” ay lagi lamang kasama ng **I**.
Ang “**is**” ay lagi lamang kasama ng **he, she at it**.
Ang “**are**” ay maaaring sumama sa iba pang natitirang panghalip.

GAWAIN: Isalin ang mga sumusunod na pangungusap sa Ingles.

- Ikaw ay matapat na miyembro.
- Siya ang aking obispo.

- Ako ay nagmula sa Costa Rica.
- Tayo ay magkakapatid (lalake).

II. Anyong Patanong (Interrogative Form)

A. Pangungusap: I AM HAPPY. (Ako ay masaya.)

B. Sundin ang mga panuntunan:

- Hanapin ang pabanghay na anyo (conjugated form) ng pandiwang “to be” (am) at ilagay ito sa unahan ng pangungusap.
- Maglagay ng tandang pananong (?) sa dulo ng pangungusap.

C. Halimbawa:

I am happy. (Ako ay masaya.) AM I HAPPY? (Masaya ba ako?)

He is sad.	(Siya ay malungkot.)	Is he sad?
You are tall.	(Ikaw ay matangkad.)	Are you tall?
I am sick.	(Ako ay may sakit.)	Am I sick?

PAGSASANAY: Baguhin ang mga sumusunod na pangungusap sa anyong patanong.

- My family is very happy.
- I am an honest person.

- We are good friends.
- My dad is a smart man.

ARALIN 4: ANG GAMIT NG “THERE IS” AT “THERE ARE”

I. Upang sabihin ang “mayroon” sa pangkasalukuyan sa Ingles, gumagamit tayo ng dalawang salita:

“There is” kung tumutukoy sa isang pangngalan/simuno (singular subject) sa pangungusap at “There are” kung tumutukoy sa dalawa o higit (plural) pa na pangngalan/simuno sa pangungusap.

A. Halimbawa: **THERE IS A HOUSE ON THAT HILL.**

(Mayroong bahay doon sa may burol)

THERE ARE HOUSES ON THAT HILL.

(Mayroong mga bahay doon sa may burol.)

There is a piece of cake in the refrigerator.

(Mayroong piraso ng cake sa loob ng refrigerator.)

There are two pieces of cake in the refrigerator.

(Mayroong dalawang piraso ng cake sa loob ng refrigerator.)

There is a man on the corner.

(Mayroong lalaki sa sulok.)

There are many men on the corner.

(Mayroong mga lalaki sa sulok.)

PAALALA: Gumagamit tayo ng “mayroon” sa singular at “mayroong mga” sa plural.

B. Kadalasan ginagamit natin ang mas maikling anyo:

There is: There's

There are: There're

Halimbawa: **There's a** fly in my soup. (Mayroong langaw sa aking sabaw.)

There're flies in my soup. (Mayroong mga langaw sa aking sabaw.)

II. Ang pangnagdaang panahunan o nangyari na (Past Tense) ay nabubuo sa paggamit ng pandiwang “to be” sa pangnagdaang panahunan. (**there was, there were**). Walang maikling anyo nito.

A. Halimbawa:

There is plenty of time. (Mayroong maraming oras.)

There was plenty of time. (Mayroong maraming oras.- lumipas na)

There are many investigators. (Mayroong maraming imbestigador.)

There were many investigators. (Mayroong maraming imbestigador.-lumipas na)

III. Anyong Patanong (Interrogative Form)

A. Pangungusap: **THERE'S ONLY ONE APPLE.**
(May isa lamang na mansanas.)

B. Sundin ang mga panuntunan:

1. Palitan ang pandiwang “to be” (is, are) sa simula ng bawat pangungusap.
2. Lagyan ng tandang pananong “?” pagkatapos ng bawat pangungusap.

C. Halimbawa: **There is only one apple. IS THERE ONLY ONE APPLE?**
May isa lamang na mansanas. Isa lamang ba ang mansanas?

There are six elders on the bus. (Mayroong anim na elders sa bus.)
Are there six elders on the bus?

There were many people hurt. (Maraming tao ang nasaktan.)
Were there many people hurt?

PAGSASANAY: Gawing patanong na pangungusap ang mga sumusunod.

1. There was a “golden” family in that house.
3. There are four books of scripture.

-
2. There were six discussions to teach.
 4. There is only one true church.
-

IV. Negatibong Anyo (Negative Form)

A. Pangungusap: **THERE'S AN APPLE ON THE TABLE.**
(May mansanas sa lamesa)

B. Sundin ang mga panuntunan:

1. Hanapin ang pandiwa (verb) na “to be” (is, are).
2. Ilagay ang “not” pagkatapos ng pandiwa (**is not, isn't**)

TANDAAN: *Pagkatapos ng negatibong anyo na “**isn't,**” kailangang gumamit ng “**a**” or “**an**” at pagkatapos ng nagatibong anyo na “**aren't,**” kailangang gumamit ng “**any**” o “**a number**” bago ang pangngalan.

C. Mga Halimbawa: **THERE IS NOT (ISN'T) AN* APPLE ON THE TABLE.**
(Walang mansanas sa lamesa.)

There **is** money in your wallet. (Mayroong pera sa iyong pitaka.)
There **isn't** any money in your wallet.

There **were** oranges in the store. (Mayroong mga dalandan sa tindahan.)
There **weren't** any oranges in the store.

PAGSASANAY: Palitan ang mga sumusunod na mga pangungusap sa negatibong anyo.

1. There's a museum downtown. 3. There's a hardware store on 10th Avenue.

2. There were two jewelry shops. 4. There was a mouse under my bed.

V. Negatibong Anyong Patanong

**A. Pangungusap: THERE ISN'T AN APPLE ON THE TABLE
(Walang mansanas sa lamesa doon.)**

B. Sundin ang mga panuntunan:

1. Hanapin ang kasalungat na anyo ng pandiwang "to be" (isn't) at ilipat ito sa simula ng pangungusap.
2. Lagyan ng tandang pananong "?" ang dulo ng pangungusap.

**C. Halimbawa: ISN'T THERE AN APPLE ON THE TABLE?
(Wala bang mansanas sa mesa?)**

There **wasn't** any time left. (Wala nang oras na natira.)

Wasn't there any time left?

There **aren't** any books in here. (Walang mga aklat dito.)

Aren't there any books in here?

PAGSASANAY: Palitan ang mga sumusunod na mga pangungusap sa kanilang negatibong pananong na anyo.

1. There aren't any friendly people here. 3. There wasn't a doorbell to ring.

2. There aren't any missionaries here. 4. There isn't any milk in the house.

GAWAIN: Isalin ang mga sumusunod na mga pangungusap sa wikang Ingles.

1. Walang tinapay sa tindahang ito. 5. May apat na pagbibinyag sa ngayon.

2. Marami bang mga negosyo sa lungsod? 6. May problema sa mga damit para sa pagbinyag.

3. May mga pagbibinyag ba sa linggong ito? 7. May "gintong pamilya" ba sa pamamahay na iyon?

4. Walang mga hayop sa bahay ko. 8. Wala bang mga imbestigador sa binyag?

ARALIN 5: PANTULONG NA PANDIWANG MODAL (Auxiliary Modal Verbs) (WOULD, COULD, SHOULD, CAN)

I. Ang mga pantulong na pandiwang modal – would, could, should, can

A. WOULD (sa Tagalog = “magiging” o “mag-” + pandiwa)

1. Lagyan ng “would” bago ang pangunahing pandiwa (would walk = maglalakad).

(Ang mga pantulong na pandiwang modal ay ginagamit bago ang pangunahing pandiwa, kasama ng iba pang mga pandiwa.)

mag+sasalita: would talk ma+kikinig: would listen

2. **Halimbawa:** I like to read. (Gusto kong magbasa.)
I would like to read the novel. (Gusto kong magbasa ng nobela.)

They would have more success if they had more faith.
(Magkakaroon sila ng tagumpay kung mayroon silang higit na pananampalataya.)

We would be sad if we lost.
(Magiging malungkot sila kung matatalo tayo.)

B. COULD (malamang, maaari o pwede, kaya)

1. Ang pandiwang ito ay maaaring magkaroon ng tatlong kahulugan, depende sa kaugnayan nito.

- Maaaring ito ay malamang (potential form) sa kadalasan.
- Maaaring ito ay maaari o pwede kung nakaraan ang tinutukoy nito sa pangungusap. Minsan, makakahanap ka ng mga salita na tumutukoy sa nakaraan: kahapon (yesterday), noong nakaraang linggo (last week), etc.
- Nangangahulugan itong “kaya” kapag mayroon tayong salitang “kung” (if) upang ipahiwatig ang kondisyunal na anyo.

2. Lagyan ng “**could**” bago ang pangunahing pandiwa (**could bring: maaaring magdala**).

3. **Halimbawa:** I **could** bring it tomorrow.
(Maaari kong dalhin iyon bukas.)

She **could** speak better English last year.
(Kaya nyang magsalita ng mas mahusay na Ingles noong nakaraan na taon.)

If we could buy them, **we would be** happy.
(Kung pwede natin itong bilhin, magiging masaya tayo.)

C. SHOULD (dapat, kailangan)

1. Lagyan ng “**should**” bago ang pangunahing pandiwa.
(**should come: dapat dumating**).

2. Halimbawa:

They **should** come earlier.
(Dapat silang dumating ng mas maaga.)

He **should** bring the books.
(Kailangan niyang dalhin ang mga libro.)

You **should** go home.
(Kailangan mo nang umuwi.)

D. CAN (na+ o nakaka+, sa pangkasalukuyang kapanahunan)

1. Lagyan ng “**can**” bago ang pangunahing pandiwa.
(**I can see: (Nakakakita ako.)**)

2. Halimbawa:

I **can** see my house from here.
(Nakikita ko ang bahay ko mula ditto.)

He **can** read a book.
(Nakakabasa siya ng libro.)

PAALALA: Pagkatapos ng pantulong modal na pandiwa **hindi na mahalaga na gumamit ng infinitibong “to”** kung ang mga pandiwa ay ginagamit kasama ng isa pang pangunahing pandiwa.

Hindi natin sinasabing: I can to speak Tagalog.
Kailangan nating sabihin: I **can speak** Tagalog.
(Nakakapagsalita ako ng Tagalog.)

Hindi natin sinasabing: He can to buy the books.
Kailangan nating sabihin: He **can buy** the books. (Nakakabili siya ng libro.)

PAALALA: Sa mga pantulong na pandiwa, hindi natin dinadagdagan ng “**s**” ang pandiwang idinudugtong sa pangatlong katauhan (third person) (**he, she it**):

Hindi natin sinasabing: He would reads it.
Kailangan nating sabihin: He would read it.

PAALALA: Kapag ang pantulong na pandiwa modal ay ginagamit kasama ang pandiwang “to be” bilang pangunahing pandiwa, ginagamit natin ang “**be**”.

She **can be** nice.

I **could be** sorry.

We **should be** here.

PAGSASANAY: Palitan ang mga sumusunod na pangungusap sa kondisyunal na anyo gamit ang pantulong modal na pandiwa.

1. I like to go fishing. (Would)

4. He studies for two hours every day. (Could)

2. She is a good actress. (Can)

5. We love to study English. (Should)

3. My mom reads a lot. (Would)

6. He rides the bus every day. (Should)

II. Anyong Patanong

A. Pangungusap: MARY WOULD LIKE TO SELL THEM.
(Gusto ni Maria na ibenta ang mga yaon.)

B. Gawin ang mga panuntunan:

1. Hanapin ang pantulong na pandiwang modal (**would**).
2. Ilagay ito sa simula ng pangungusap.
3. Lagyan ng tandang pananong “?” sa dulo ng pangungusap.

C. Halimbawa: WOULD MARY LIKE TO SELL THEM?

He could ride a bicycle.

Could he ride a bicycle? (Kaya ba niyang magbisikleta?)

They should rest more.

Should they rest more? (Kailangan ba nilang mas mahabang pahinga?)

Louis can read rapidly.

Can Louis read rapidly? (Nakakabasa ba si Louis ng mabilis?)

PAGSASANAY: Palitan ang mga sumusunod na mga pangungusap sa anyong pananong.

1. We would like to learn Spanish.

4. His uncle could take us to Bombay.

2. My dad should visit London.

5. You should travel to Moscow.

3. Our family can buy them all.

6. I can run very fast.

**ARALIN 6: PANAUNANG PANGHINAHARAP (FUTURE TENSE)
GAMIT ANG “GOING TO”**

II. Anyong Patanong

A. Pangungusap: HE IS GOING TO CLEAN HIS HOUSE.

(Maglilinis siya ng kanyang bahay.)

B. Gawin ang mga panuntunin:

1. Hanapin ang pabanghay na anyo ng pandiwang “to be” (is) at ilagay sa simula ng pangungusap.
2. Lagyan ng tandang pananong “?” sa dulo ng pangungusap.

C. Halimbawa: IS HE GOING TO CLEAN HIS HOUSE?

She is going to go home. (Uwi siya sa bahay.)

Is she going to go home?

We are going to sing a song. (Uwi siya sa bahay.)

Are we going to sing a song?

I am going to write a letter. (Magsusulat ako ng isang liham.)

Am I going to write a letter?

PAGSASANAY: Palitan ang mga sumusunod na mga pangungusap sa kanilang negatibong pananong na anyo.

1. You are going to drink lemonade. 3. They are going to win the race.

2. They are going to find the church. 4. Mary is going to bake some cakes.

III. Negatibong Anyo

A. Pangungusap: HE IS GOING TO CLEAN HIS HOUSE.

B. Gawin ang mga panuntunan:

1. Hanapin ang pabanghay na anyo ng pandiwang “to be” (is).
2. Dagdagan ng “not” pagkatapos ng pandiwa. (is not).
Gamitin ang maikling anyo: **isn't, aren't, I'm not**

C. Halimbawa: HE ISN'T GOING TO CLEAN HIS HOUSE.

I am going to pray every day. (Magdadasal ako araw-araw.)

I'm **not** going to pray every day.

They are going to work tomorrow. (Magtatrabaho sila bukas.)

They **aren't (are not)** going to work tomorrow.

She is going to buy a house. (Bibili siya ng bahay.)

She **isn't (is not)** going to buy a house.

ARALIN 7: PANAHUNANG PANGHINAHARAP (FUTURE TENSE) GAMIT ANG PANTULONG NA PANDIWANG MODAL “WILL”

I. Future Tense (Future Tense) Using the Auxiliary Modal “will”

Panahunang Panghinaharap (**Future Tense**) gamit ang Pantulong modal “WILL”

A. Pangungusap: **I BUY VEGETABLES EVERY DAY.**

B. Sundin ang mga panuntunan:

1. Hanapin ang pandiwa (**buy**).

2. Ilagay ang “**will**” bago ang pandiwa. (**will buy**)

C. Halimbawa: **I WILL BUY VEGETABLES EVERY DAY.**

He cleans his room. (Naglilinis sya ang kanyang silid.)
He **will** clean his room.

They go often. (Madalas silang pumupunta.)
They **will** go often.

PAALALA: Maaari nating gamitin ang maikling anyo ng “**will**”: **I'll, you'll, he'll, she'll, it'll, we'll, they'll.**

PAALALA: Ang pangunahing pandiwa ay nasa pangkasalukuyan at hindi kinakailangang dagdagan ng “**s**” sa pangatlong personang singular.

Hindi natin sinasabing: He will sleeps.

Sinasabi nating: He will sleep.

PAGSASANAY: Baguhin ang mga sumusunod na pangungusap sa panahunang panghinaharap gamit ang “will.” Isulat ang maikling anyo nito.

1. I see him every day.

5. We read the Bible often.

2. She likes to buy fruit in this store.

6. He eats a lot of peaches.

3. You write letters on Mondays.

7. They walk every day.

4. They send me money.

8. The sun rises in the morning.

II. Anyong Patanong

A. Pangungusap: **I WILL BUY VEGETABLES EVERY DAY.**

B. Sundin ang mga panuntunan:

1. Hanapin ang padiwang “will” at ilagay ito sa simula ng pangungusap.
2. Maglagay ng tandang pananong “?” sa dulo ng pangungusap.

C. Halimbawa: **WILL I BUY VEGETABLES EVERY DAY?**

I'll sell it. (Ibebenta ko ito.)
Will I sell it?

She will clean the house. (Maglilinis siya ng bahay.)
Will she clean the house?

They'll go tomorrow. (Pupunta sila bukas.)
Will they go tomorrow?

PAGSASANAY: Baguhin ang mga sumusunod na mga pangungusap sa anyong patanong.

1. She'll get the prize soon.
3. They'll sing again tomorrow.

-
2. We'll bring it today.
 4. He'll be here.
-

III. Negatibong Anyo

A. Pangungusap: **I WILL WRITE A LETTER.**

B. Sundin ang mga panuntunan:

1. Hanapin ang pandiwang “will”
2. Idagdag ang “not” pagkatapos ng pandiwa (**will not, won't**).

C. Halimbawa: **I WILL NOT (WON'T) WRITE A LETTER.**

He will eat later. (Siya ay kakain mamaya.)
He **will not (won't)** eat later.

I will finish the book. (Ang aklat ay tatapusin ko.)
I **will not (won't)** finish the book.

They will be late. (Sila ay mahuhuli.)
They **will not (won't)** be late

PAGSASANAY: Baguhin ang mga susunod na pangungusap sa negatibong anyo.

1. Ann will buy a new watch.

3. Peter and I will sell these tools.

2. They'll need to paint it again.

4. We'll talk to your dad tomorrow.

IV. Negatibong Anyong Patanong

A. Pangungusap: THEY WON'T GO HOME.

B. Sundin ang mga panuntunan:

1. Hanapin ang negatibong anyo ng pandiwang “**will**” (“**won't**”) at ilagay ito sa simula ng pangungusap.
2. Maglagay ng tandang pananong “?” sa dulo ng pangungusap.

C. Halimbawa: WON'T THEY GO HOME?

They **won't** study much.
Won't they study much?

(Sila ay **hindi** mag-aaral masyado.)

We **won't** drink it.
Won't we drink it?

(Kami ay **hindi** iinom niyan.)

PAGSASANAY: Baguhin ang sumusunod na mga pangungusap sa negatibong anyong patanong.

1. Teresa's parents won't come.

3. She won't be here soon.

2. We won't be ready in an hour.

4. They won't go with me.

GAWAIN: Isalin ang mga pangungusap gamit ang “will”. Baguhin ang bawat pangungusap Sa patanong, negatibo, at negatibong anyong patanong.

1. Ang pangulo ay babalik mamayang alas singko.

3. Ako ay maghihintay ng bus.

2. Sila ay magkakaroon ng maraming pagkakataon.

4. Kayo ay darating bukas.

**ARALIN 8: PAYAK NA PANGNAGDAANG PANAHUNAN
(SIMPLE PAST TENSE)**

I. May dalawang uri ng pandiwa sa payak na pangnagdaang panahunan.

A. Regular na mga pandiwa: Nagdaragdag tayo ang “**d**” sa dulo ng pandiwa kung ito nagtatapos sa “**e**”, kundi naman ay nagdagdag tayo ng “**ed**.”

Mga Halimbawa:

to close:	<u>closed</u>	to learn:	<u>learned</u>
to love:	<u>loved</u>	to play:	<u>played</u>
to dare:	<u>dared</u>	to climb:	<u>climbed</u>
to use:	<u>used</u>	to open:	<u>opened</u>

PAALALA: Ang pagbigkas ng regular na pandiwa ay may tatlong paraan:

Unang grupo: Ang mga pandiwang nagtatapos sa isang tunog (voiced), ang pagbigkas natin ang “**-ed**” tulad ng “**d**” (voiced).

play - played open - opened love - loved

Ikalawang grupo: Ang mga pandiwang nagtatapos sa tunog na hindi nabibigkas, ang pagbigkas natin sa “**-ed**” ay “**t**” (not voiced).

help - helped wish - wished work - worked

Ikatlong grupo: Ang mga pandiawang nagtatapos sa “d” or “t”, ang pagbigkas natin “**-ed**” ay “**ed**” (binibigkas ang mga patinig)

start - started end - ended attend - attended

PAALALA: Upang mas matutunan ang gamit ng mga pandiwa sa pangnagdaang panahunan, tignan ang listahan ng mga **regular** na pandiwa sa pahina 46.

B. Iregular na mga pandiwa: Pinapalitan ang buong pandiwa.
(Mahalaga na isaulo ang mga ito.)

Mga Halimbawa:

to buy:	bought	to bring:	brought
to catch:	caught	to teach:	taught
to eat:	ate	to say:	said
to come:	came	to go:	went

PAALALA: Upang mas matutunan ang gamit ng mga pandiwa sa pangnagdaang panahunan, tignan ang listahan ng mga **iregular** na pandiwa sa pahina 52.

PAALALA: Sa pangnagdaang panahunan sa Tagalog, gumagamit tayo ng “dati” o “noon.” Katulad sa Ingles, tuwing nais nating ipahiwatig na ang pangyayari ay nagdaan na, nilalagyan natin ng “used to” bago ang pandiwa.

Mga Halimbawa: **I used to buy** oranges. (Bumibili ako **dati** ng dalandan.) **I used to live** in Utah. (Nakatira ako **noon** sa Utah.)

C. Pangungusap: I BUY THREE ORANGES.
(Ako ay bumili ng tatlong dalandan.)

D. Sundin ang mga panuntunan:

1. Hanapin ang pandiwa sa pangkasalukuyang panahunan at palitan ito sa pangnagdaan.
2. Ang pangnagdaang panahunan ay hindi nagbabago kung ito ay gamit ng ikatlong tao (third person) na nag-iisa (I bought, he bought)

E. Halimbawa: I BOUGHT THREE ORANGES.
(Ako ay bumili ng tatlong dalandan.)

He wins the game. (Panalo siya sa laro.)
He **won** the game. (Siya ang **nanalo** sa laro.)

They stand to give the prayer. (Sila ay tatayo upang magdasal.)
They **stood** to give the prayer. (Sila ay **tumayo** upang magdasal.)

II. Anyong Patanong

A. Sundin ang mga panuntunan:

1. Kinakailangan na gamitin ang pantulong na pandiwang “**did**” (pangnagdaan ng pantulong na pandiwang “**do**”)
2. Ilagay ang pandiwang “**did**” sa unahan ng pangugusap.
3. Palitan ang pandiwang “**bought**” sa pangkasalukuyang panahunan (buy).
4. Maglagay ng tandang pananong “?” sa hulihan ng pangugusap.

B. Halimbawa: DID I BUY THREE ORANGES?

She ate the apple. (Kinain niya ang mansanas.)
Did she **eat** the apple?
They came to the house. (Pumunta sila sa bahay.)
Did they **come** to the house?
We opened the door. (Binuksan namin ang pintuan.)
Did we **open** the door?

GAWAIN: Palitan ang mga sumusunod na pangungusap sa anyong patanong.

1. She wanted to get a soft sofa.	4. Your cousin and I found it.
_____	_____
2. Charles swam in a deep river.	5. I went to the hospital last week.
_____	_____
3. Elaine and I liked to be lazy.	6. I taught the man a first lesson.
_____	_____

III. Negatibong Anyo

A. Pangungusap: I BOUGHT THREE ORANGES.

B. Sundin ang mga panuntunan:

1. Hanapin ang pandiwa (**bought**).
2. Ilagay ang negatibong pantulong na pandiwang “**didn’t**” bago ang pandiwa.
3. Palitan ang pandiwa sa pangkasalukuyang panahunan (**didn’t buy**).

C. Halimbawa: I DIDN'T BUY THREE ORANGES.

He liked the food. (Nagustuhan nya ang pagkain.)

He **didn't like** his food.

She made the cake. (Siya ang gumawa ng keyk.)

She **didn't make** the cake.

I found a large dog. (Nakahanap ako ng malaking aso.)

I **didn't find** a large dog.

GAWAIN: Palitan ang mga sumusunod na pangungusap sa anyong patanong.

1. My family liked to visit my grandmother.	4. The dog ate all its food.
_____	_____
2. She wanted to clean her house.	5. My brother wrote a good book.
_____	_____
3. Lisa had to go to Tegucigalpa.	6. I understood the doctrine.
_____	_____

IV. Negatibong Anyong Patanong

A. Pangungusap : I DIDN'T BUY THREE ORANGES.

B. Sundin ang mga panuntunan:

1. Ilagay ang negatibong pantulong (**didn't**) sa simula ng pangungusap.
(Tandaan na ang pangunahing pandiwa (**buy**) ay nasa pangkasalukuyang panahunan.)
2. Lagyan ng tandang pananong “?” sa dulo ng pangungusap.

C. Halimbawa: DIDN'T I BUY THREE ORANGES?

He **didn't** sell the car. (Hindi niya pinagbili ang sasakyan.)

Didn't he sell the car?

She **didn't** know how to dance. (Hindi siya marunong sumayaw.)

Didn't she know how to dance?

PAGSASANAY: Palitan ang mga pangungusap sa negatibong anyong patanong.

1. Mary didn't buy me a drink.

3. The teacher didn't erase the board.

2. Peter didn't look at them.

4. You didn't steal those notebooks.

GAWAIN: Isalin sa Ingles ang mga sumusunod na pangungusap na nasa payak na pangnagdaang panahunan (past tense).

Regular na pandiwa:

1. Binuksan ni John ang pinto.

6. Naaalala niya ako.

2. Nabuhay ang lolo ko ng maraming taon.

7. Natutunan niya ang mga pandiwa.

3. Umalis ang aking pamangkin ng maaga.

8. Sinundan ako ng manok.

4. Tumalon ang aso.

9. Tinulungan ako ng aking tiyo.

5. Nagsayaw ng mahusay ang dalagang babae.

10. Tinignan ako ng doktor.

LESSON 9: TAMBALANG PERPEKTO SA PANGKASALUKUYANG PANAHUNAN (COMPOUND PRESENT PERFECT TENSE)

I. Ang tambalang perpekto sa pangkasalukuyan (present perfect).

Ito ay nabubuo gamit ang pantulong na pandiwang “to have” (na magkaroon) at ang pangnagdaang partisipulo. Ang mga pangnagdaang partisipulo sa Tagalog ay dinadagdagan ng: -in-, na-.

Halimbawa ng pangnagdaang partisipulo: tinapos, natapos, sinira, nasira,
(to have finished: na magkaroon ng tapos)

A. Ang Pagbanghay ng pantulong na pandiwang “to have” (na magkaroon).

I have	We have
You have	You (all) have
He has *	They have
She has *	"
It has *	"

* Ang tanging pagbabago lamang ay sa **pangatlong katauhang singular**.

B. May dalawang uri ng pandiwa sa pangnagdaang partisipulo(participles)

1. **Regular na pandiwa:** Dinadagdagan natin ng “d” sa huli ng pandiwa kapag ito ay nagtatapos sa “e”, kung hindi naman, dinadagdagan natin ng “ed” (katulad ng pangnagdaang panahunan).

Halimbawa: to close	closed	to learn:
learned		
to love	loved	to play: played
to dare:	dared	to climb: climbed

2. **Iregular na pandiwa:** Ito ay nabubuo sa pagpapalit ng pandiwa. Ang iba ay katulad din ng pangnagdaan at ang iba ay hindi magkatulad.

(NAPAKAHALAGA NA ISAULO ANG MGA ITO.)

Halimbawa: to be:	been	to bring:	brought
to go:	gone	to teach:	taught
to eat:	eaten	to say:	said
to come:	come	to catch:	caught

PAALALA: Upang mapag-aralan ang pangnagdaang partisipulo ng mga pandiwa, tignan ang listahan ng **iregular na pandiwa** sa pahina 48.

II. Tambalang Perpekto sa Pangkasalukuyang Panahunan

(Compound Present Perfect Tense)

A. Pangungusap: **MARY GOES TO THE MEETING.**

(Nagpunta si Mary sa meeting.)

B. Sundin ang mga alituntunin:

1. Hanapin ang anyo ng **“to have” (na magkaroon)** ayon sa simuno. Lahat nito ay gumagamit ng **“have”** maliban na lamang sa ikatlóng katauhang singular na gumagamit ng **“has”**.
2. Ilagay ang **pangnagdaang partisipulo ng pandiwa pagkatapos** ng pandiwang “to have”.
(**has gone: ay nagpunta**)

C. Halimbawa: **MARY HAS GONE TO THE MEETING.**

(Nagpunta si Mary sa meeting.)

They eat potatoes every day. (Kumakain sila ng patatas araw-araw.)

They **have eaten** potatoes every day. (**Nakakain** sila ng patatas araw-araw.)

Elder Thomas goes to church. (Nagpupunta si Elder Thomas sa simbahan.)

Elder Thomas **has gone** to church. (**Nakapunta** si Elder Thomas sa simbahan.)

I love my companion. (Mahal ko ang aking kompanyon.)

I **have loved** my companion. (**Minahal** ko ang aking kompanyon.)

PAGSASANAY: Isalin ang mga sumusunod na pangungusap sa Ingles.

1. Nagawa natin ang ating gawain.

4. Nasagot ko ang mga tanong.

2. Naglaro ang mga bat ng futbol.

5. Nakipaglaban ang mga sundalo.

3. Naniwala ako palagi kay Kristo.

6. They have spent the money.

III. Anyong Patanong

A. Pangungusap: **MARY HAS GONE TO THE MEETING.**

B. Sundin ang mga panuntunan:

1. Hanapin ang pantulong na pandiwang (**has**) at ilagay ito sa simula ng pangungusap.
2. Lagyan ng tandang pananong “?” sa dulo ng pangungusap.

C. Halimbawa: **HAS MARY GONE TO THE MEETING?**

(Nagpunta ba si Maria sa pagpupulong?)

LESSON 10: TAMBALANG PERPEKTO SA PANGNAGDAANG PANAHUNAN (COMPOUND PAST PERFECT TENSE)

I. Tambalang Perpekto sa Pangnagdaan (past perfect)

- A. Upang makabuo ng salitang nasa anyo ng perpektong nakalipas (perfect past tense), gumamit ng pantulong na pandiwang **“to have”** (“na magkaroon”) sa anyo ng pangnagdaang pandiwang **had** (“ay”) at ang pangnagdaang pandiwang **“had finished”** (“ay natapos na”).

Ang banghay ng pantulong na pandiwang “to have” (“magkaroon”) sa anyong pangnagdaan ay laging “ay”.

(I had, You had, *He had, *She had, *It had, We had, They had).

*Walang pagbabago para sa ikatlong katauhan sa anyong pang-isahan.

1. Ang paggamit ng mga pangnagdaang partisipulo ay magkatulad sa lahat ng mga anyo ng salita.

B. Pangungusap: YOU HAVE BEEN A MISSIONARY.

(IKAW AY NAGING ISANG MISYONERO.)

C. Sundin ang mga panuntunan:

1. Hanapin ang anyo ng **“to have”** (“na magkaroon”) at palitan ito sa pangnagdaang anyong **“had”** (“ay”).
2. Ilagay ang pangnagdaang partisipulo ng pandiwang **“been”** (“na-“) pagkatapos ng pandiwang **“had”** (“ay”).

D. Halimbawa: YOU HAD BEEN A MISSIONARY.

(IKAW AY NAGING MISYONERO.)

They have eaten potatoes. (Sila ay may kinakaing patatas.)

They had eaten potatoes. (Sila ay nakakain ng patatas.)

Elisa has made a dessert. (Si Elisa ay may ginawang panghimagas.)

Elisa had made a dessert. (Si Elisa ay nakagawa ng panghimagas.)

II. Anyong Patanong

A. Sundin ang mga panuntunan:

1. Hanapin ang pantulong na pandiwang **had** (ay) at ilipat ito sa simula ng pangungusap.
2. Ilagay ang tandang pananong **“?”** sa dulo ng pangungusap.

B. Halimbawa: HAD YOU BEEN A MISSIONARY?

(NAGING ISANG MISYONERO KA NA BA?)

I had learned all the verbs. (Natutunan ko na ang lahat ng mga pandiwa.)

Had I learned all the verbs?

LESSON 11: PERPEKTONG PANGKASALUKUYANG PANAHUNAN NA MAY

**PANTULONG NA PANDIWANG MODAL
(PRESENT PERFECT TENSE WITH AUXILIARY MODAL VERBS:
WOULD, SHOULD AND COULD)**

I. WOULD HAVE (WOULD'VE): mag+pandiwa

**A. Pangungusap: NELDA WOULD GO TO HER OFFICE.
(Si Nelda ay magpupunta sa opisina niya.)**

B. Sundin ang mga panuntunan:

1. Hanapin ang pangunahing pandiwa na **“go”** (punta) at palitan ito sa nakaraang partisipulong **“gone”** (nagpunta).
2. Ilagay ang pantulong na pandiwang modal na **“would” (mag+)** at ang pantulong na **“have”** (“may”) bago ilagay ang nakaraang partisipulo (magpupunta, magpupunta sana).

**C. Halimbawa: NELDA WOULD HAVE GONE TO HER OFFICE.
(Si Nelda ay magpupunta sana sa kaniyang opisina.)**

Lewis would have liked to go with them.
(Si Lewis ay nagnanais sana na sumama sa kanila.)

The elder would've baptized them if they had attended Sunday.
(Nabinyagan sana sila ng elder kung sila ay nagsimba nung Linggo.)

II. COULD HAVE (COULD'VE): malamang, maaari, o pwede

**A. Pangungusap: THE CHILDREN COULD EAT CANDY.
(Ang mga bata ay maaaring kumain ng kendi.)**

B. Sundin ang mga panuntunan:

1. Hanapin ang pangunahing pandiwa (**eat**) at palitan ito ng pandiwang pangnagdaan (**eaten**).
2. Ilagay ang pantulong na pandiwang modal **“could”** at ang pantulong na **“have” bago** ang partisipulong (**could have eaten, could've eaten**).

**Halimbawa: THE CHILDREN COULD HAVE (could've) EATEN CANDY.
(Ang mga bata ay maaari sanang kumain ng kendi.)**

That man could have walked faster.
(Ang lalaking iyon ay maaring magkaroon ng mabilis na kakayanan sa paglalakad.)

If I could have helped her more, my mother wouldn't be so tired.
(Malamang kung mas nakatulong pa ako, di sana napagod si inay.)
His mom could have written him more often.
(Ang kanyang ina ay maaring nakasulat pa sa kanya ng madalas.)

III. SHOULD HAVE (Should have): (dapat sana, kailangan sana)

A. Pangungusap: SHE SHOULD PAY ATTENTION IN CHURCH.

(Dapat siyang nakinig ng mabuti sa simbahan.)

B. Sundin ang mga panuntunan:

1. Hanapin ang pangunahing pandiwa (pay) at palitan ito ng pandiwang pangnagdaan (**paid**).
2. Iilagay ang pantulong na pandiwang modal “**should**” at ang pantulong na “**have**” bago ang pangnagdaang partisipulong (should have paid, should've paid).

C. Halimbawa: SHE SHOULD HAVE PAID ATTENTION IN CHURCH.

(Dapat sana nakinig siya ng mabuti sa simbahan.)

I should have sewn my dress today.

(Dapat ko sanang tinahi ang damit ko ngayon.)

They **should've cleaned** their apartment on Monday.)

(Dapat sana nilang nilinis ang kanilang bahay paupahan noong Lunes.)

PAALALA: Hindi natin ginagamit ang pantulong na modal na “**CAN**” sa perpektong panahunan.

Ginagamit lamang natin ito sa payak na pangnagdaang panahunan “**COULD**”.

PAGSASANAY: Baguhin sa perpektong panahunan.

1. Your son should wait longer for her.
4. We could walk to school.

2. Her mom would go to the museum often.
5. It could mean different things.

3. He would open another can of fruit.
6. The children should go to sleep.

GAWAIN: Isalin ang mga pangungusap na ito sa Ingles.

1. Dapat sana kumain pa ng marami ang aso ko.
2. Dapat sana nagplano pa ng mas maayos ang tatay ko.

3. Magugustuhan sanang pumunta sa sirko ng aking kapatid na babae.
4. Maaari sana na nagpunta si Carlos sa pagtitipon-tipon.

5. Pwede sanang binayaran pa nila tayo ng malaki-laki pa.
6. Babasagin sana niya ang bintana.

ARALIN 12: PANGKASALUKUYANG PROGRESIBONG PANAHUNAN (PRESENT PROGRESSIVE TENSE)

I. Pangkasalukuyang Progresibong Panahunan

A. Alaming maigi kung paano paikliin ang kasalukuyang tenses “to be”:

I am	We are
You are	You (all) are
He is	They are
She is	“
It is	“

B. Alaming maigi kung paano nabubuo ang mga **progresibo**, na kung saan sa Tagalog, nagsisimula sa: ay + -um- + pandiwa

Ang mga alituntunin ay:

1. Ang pangkasalukuyang progresibo ay kadalasang ginagawa sa pagdagdag ng “**ing**” sa pandiwa.

Halimbawa: sing	singing	throw	throwing
sleep	sleeping	mean	meaning

2. Kung ang pandiwa ay nagtatapos sa “**e**” tinatanggal natin ang “**e**” bago idagdag ang “**ing**”.

Halimbawa: ride	riding	shine	shining
drive	driving	come	coming

3. Kung ang pandiwa ay may isang pantig lamang at nagtatapos sa katinig, at ang patinig ay binibigkas ng may maikling tunog, ginagawa nating **dalawa ang consonant bago** dagdagan ng “**ing**”.

Halimbawa: get	getting	win	winning
run	running	sit	sitting

C. Ginagawa natin ang pangkasalukuyang progresibo sa ganitong paraan:

am

Subject + is + verb + ing + other words.

are

Halimbawa: I + am + eat + ing + salad.

(Ako + ay + kumakain + ng + ensalda.)

She **is giving** a talk.

(Siya **ay nagbibigay** ng talumpati.)

We **are finding** many “golden families.”

(Tayo **ay nakakatagpo** ng mga “ginintuang pamilya.”)

D. At tsaka, maari nating gamitin ang **maikling anyo** (contractions).

I am = I'm You are = you're

It is = it's We are = we're

He is = he's She is = she's

They are = they're

PAGSASANAY: Baguhin ang mga pangungusap mula pangkasalukuyan sa kasalukuyang progresibo.

1. They walk in the park.

2. He thinks of an answer.

3. The teenager follows me.

4. I have a birthday next week.

GAWAIN: Isalin ang mga sumusunod na pangungusap sa Ingles.

1. Nagmimisyon siya ngayon.

2. Ang bata ay nanghihingi ng limos.

3. Si Tatiana ay tumutugtog ng piyano.

4. Naghihintay sila sa iyo.

5. Ang propeta ay naglalakbay kahit saan.

6. Nagbibigay ako ng 30 na aralin bawat linggo.

II. Anyong Patanong

A. Pangungusap: HE IS LOVING HIS MISSION.

B. Sundin ang mga panuntunan:

1. Hanapin ang pinagbanghay na anyo ng pandiwang **“to be” (is)** at ilipat ito sa harap ng pangungusap.

2. Lagyan ng tandang pananong **“?”** sa dulo ng pangungusap.

C. Halimbawa: IS HE LOVING HIS MISSION?

She is writing a letter.

Is she writing a letter?

Your parents are coming to Honduras.

Are your parents coming to Honduras?

III. Negatibong Anyo

A. Pangungusap: **HE IS READING THE BOOK.**

B. Sundin ang mga panuntunan:

1. Hanapin ang pinagbanghay na anyo ng pandiwang “**to be**”
2. Idagdag ang negatibong anyo sa pandiwa. Gamitin ang maikling anyo:
Isn't, aren't
am not (walang maikling anyo nito). Ginagamit natin ang “**I'm not**”.

C. Halimbawa: **HE ISN'T READING THE BOOK.**

I am working hard.

I'm not working hard.

(Hindi ako nagtratabaho ng maigi.)

The woman is cooking.

The woman **isn't** cooking.

(Hindi nagluluto ang babae.)

My parents are building a house.

My parents **aren't** building a house.

(Hindi nagtatayo ng bahay ang aking magulang.)

IV. Negatibong Anyong Patanong

A. Sundin ang mga panuntunan:

1. Hanapin ang negatibong anyo ng pandiwang “**to be**” (**isn't**) at ilagay ito sa simula ng pangungusap. Parating gamitin ang **maikling anyo**.
2. Lagyan ng tandang pananong “**?**” sa dulo ng pangungusap.

B. Halimbawa: **ISN'T HE READING THE BOOK?**

We aren't playing soccer today.

Aren't we playing soccer today?

(Hindi tayo maglalaro ng putbol ngayon.)

He's not lying to us.

Isn't he lying to us?

(Hindi siya nagsisinungaling.)

They aren't speaking to me.

Aren't they speaking to me?

(Hindi sila nakikipag-usap sa akin.)

V. Impormasyong (Wh) Katanungan na may Interogatibong Salita

A. Isaulo ang mga Interogatibong Salita

Where?	Saan?	When?	Kailan?
Why?	Bakit?	How?	Paano?
What?	Ano?	Which?	Alin? Alin-alin?
Who?	Sino? Sinu-sino?		
Whom? To whom?	Kanino? Para kanino?		
With, for, of whom?	Sa, para kay / sa, galing sa?		
Whose?	Kanino?		
How much ___?	Gaano kadami? / Magkano?		
How many ___?	Gaano karami? / Ilan?		

B. Ilagay ang interogatibong salita sa simula ng anyo:

Interogatibong + Pantulong + Simuno + Pangunahing Pandiwa + Ibang Salita

<u>Salita</u>	<u>na Pandiwa</u>			
When	did	I	meet	you?
Where	will	they	eat	today?
How	have	the sisters	been living?	
Why	would	the bishop	call	me?

C. Halimbawa:

He was listening to the radio.

Why was he listening to the radio? (**Bakit** siya nakikinig sa radyo?)

You opened the door?

When did you open the door? (**Kailan** mo binuksan ang pintuan?)

You are serving a mission.

Why are you serving a mission? (**Bakit** ka naglilingkod ng misyon?)

You have lived.

Where have you lived? (**Saan** ka tumira?)

You found me.

How did you find me? (**Paano** mo ako natagpuan?)

GAWAIN: Isalin ang mga katanungan na ito sa Ingles and isulat ang mga sagot:

1. Bakit ka nag-aaral ng Ingles?

4. Ano ang bibilhin mo?

2. Sino ang kasama mo na magtatrabaho ngayong araw?

5. Sino ang mahal mo?

3. Para kanino ang pera?

6. Kanino ka nakikipagusap?

D. WHOSE: Kapag binabanggit natin ang pag-aari (**Kanino?**) ginagamit natin ang “**Whose**”. Kailangan natin ng pangngalan (noun) pagkatapos ng “Whose”. Minsan ang pangngalan ay nauunawaan kahit hindi nakasaad. Ginagamit natin ang “whose” kahit isahan o maramihan. (**Whose is, Whose are**)

Whose	+	Pangngalan	+	Pandiwa	+	etc.
Whose		(house)		is this?		(Kanino ang bahay na ito?)
Whose		(dog)		is that?		(Kanino ang aso na iyan?)
Whose		(pencil)		are you using?		(Kanino ang lapis na gamit mo?)

Isalin ang mga tanong na ito sa Inggles at isulat ang mga sagot:

1. Kanino ang bakpak na ito?

2. Kanino ang mga sapatos na ito?

E. HOW MUCH _____? HOW MANY _____?

Kapag nagtatanong tayo ng (**Magkano? Ilan?**), ginagamit natin ang “**How much**” o “**How many**” kasunod ang pangngalang pambalana. Minsan ang pangngalang pambalana ay nauunawaan ngunit hindi nakasaad.

How much	+	Pangngalang Pambalana	+	Pandiwa	+	etc.?
How much		(money)		do		you need?
How many		(children)		attend		Primary?
How many		(lessons)		have		you given?
How many		(new elders)		are		there?

Isalin ang mga tanong na ito sa Ingles at isulat ang mga sagot:

1. Ilan ang mga sisters na mayroon sa Zone?

3. Ilan ang mga inumin na bibilhin mo?

2. Ilan ang mga tracts na mayroon ka?

4. Ilan ang mga bulkan na mayroon sa Nicaragua?

F. **WHAT + BE. (Ano + Ay).** Kapag humihingi tayo ng paglalarawan, ginagamit natin ang mga sumusunod na formula:

<u>What</u>	+	<u>is</u>	+	<u>name</u>	+	<u>like?</u>	
What		is		your friend		like?	(Tulad ng ano ang iyong kaibigan?)
What		are		your parents		like?	(Tulad ng ano ang iyong mga magulang?)

Isalin ang mga tanong na ito sa Ingles at isulat ang mga sagot:

1. Tulad ng ano ang kompanyon mo?
2. Tulad ng ano ang misyon mo sa Honduras?

G. **WHAT? “Ano” o “Anong”** kasama ang pandiwang “to be” ay nakasalin na “**What**”

What is the capital of Mexico?	Ano ang kapital ng Mexico?
What is astronomy?	Ano ang astronomya?
What are the products...?	Ano ang mga produkto...?
What is your address?	Ano ang address mo?

H. **WHICH? “Alin” o “Aling”** Kapag nagtatanong tayo tungkol sa pagpili sa pagitan ng o sa mga bagay-bagay ay karaniwang nakasalin na “**Which**”

Which dress do you prefer?	Aling damit ang mas gusto mo?
Which meeting starts at 7:00?	Aling meeting ang nagsisimula ng alas 7:00?
Which boy is sick?	Aling lalaki ang may sakit?
Which passengers have arrived?	Aling pasahero ang dumating?
Which book is interesting?	Aling aklat ang kaaya-aya?

Isalin ang mga tanong na ito sa Ingles at isulat ang mga sagot:

1. Ano ang pananampalataya?
4. Alin sa mga kanta ang paborito mo?

-
2. Ano ang pangalan mo?
 5. Aling panghimagas ang mas masarap?

-
3. Aling sombrero ang mas gusto mo?
 6. Ano ang kapital ng Peru?
-

ARALIN 13: MGA PANTURING: PANG-URI, PANG-ABAY AT PARIRALANG PANG-UKOL

Mga Panturing sa pangungusap:

Ang mga Panturing ay mga salita o kataga na nagbabago, nagsasalarawan at nagsusuri ng ibang mga salita. Ginagawa nilang mas kaaya-aya at tiyak ang mga pangungusap. Nagbibigay sila ng mas maraming kulay sa ideyang ipinahatid. Ang tatlong uri ng Panturing ay : Pang-uri (Adjectives), Pang-abay (Adverbs), at Pariralang Pang-ukol (Prepositional Phrases)

I. PANG-URI (Adjectives)

Sinusuri ng pang-uri ang mga pangngalan (nouns). Sinasbi nila sa atin ang kanilang katangian, kulay, sukat, dami atbp. Sa inggles, inilalagay sila bago ang mga pangngalan (nouns). Hindi sila nagbabago ng dami ni ng kasarian.

Mga Halimbawa: **red** book (**pulang** aklat) **red** house (**pulang** bahay)
 red books (**pulang** mga aklat) **red** houses (**pulang** mga bahay)

A. Antas ng Kasidhian – Mga Paghahambing

1. Upang gumawa ng paghahambing (comparisons) sa gitna ng dalawang bagay o mga tao. Kapag ang pang-uri (adjective) ay mayroong nag-iisang pantig lamang, idinaragdag natin ang “-er than” (**mas..kaysa**) pagkatapos ng pang-uri.

Mga Halimbawa: Mary is short, but Ann is shorter than Mary.
 (Pandak si Mary, ngunit mas pandak si Ann kaysa kay Mary.)

Ana is taller than Jon. **Jon is shorter than Ana.**
(Mas matangkad si Ana kaysa kay John.) (Mas pandak si John kaysa kay Ana.)

Lisa is happier than Tom. **Tom is sadder than Lisa.**
(Mas Masaya si Lisa kaysa kay Tom.) (Mas malungkot si Tom kaysa kay Lisa.)

TANDAAN: May mga pagbabago sa pagbaybay sa ilang mga pang-uri.

- a. Sa mga pang-uri na may iisang pantig na nagtatapos sa katinig, at na ang patinig ay binibigkas ng may “maikling” tunog, **dinodoble natin ang patinig bago** idagdag ang “er”.

sad – **sadder** (mas malungkot) hot – **hotter** (mas mainit)
fat – **fatter** (mas mataba) big – **bigger** (mas malaki)

- b. Kapag ang pang-uri ay nagtatapos sa “y”, binabago natin ang “y” sa “i” bago idagdag ang “er”.
- happy – happier (mas masaya) pretty – prettier (mas maganda)
- c. Sa ilang mga comparative adjectives, ang mga salita ay ganap na nagbabago:
- bad – worse (masama - lalong masama) little – less (kaunti – lalong kaunti)
 good – better (mabuti – lalong mabuti) far – farther (malayo –lalong malayo)

2. Upang gumawa ng paghahambing sa gitna ng mga pang-uri na may higit sa isang pantig, ginagawa natin ito sa pamamagitan ng paglalagay ng “**more**” bago ang pang-uri at “**than**” pagkatapos ng pang-uri. (Hindi natin ginagamit ang “**-er than**” pagkatapos ng pang-uri.)

Halimbawa: You are **more correct than** your sister.
Mas tama ka kaysa sa iyong kapatid na babae.

This house is **more expensive than** the other house.
Mas mahal ang bahay na ito **kaysa** sa ibang bahay.
 This job is **more difficult than** the last one.
Mas mahirap ang trabaho na ito **kaysa** sa dati.

PAGSASANAY: Punan ang mga blangko sa mga sumusunod na pangungusap:

1. My sister is pretty, but I am _____.
 (Maganda ang aking kapatid na babae, ngunit mas maganda ako.)
2. His car is fast, but our car is _____.
 (Mabilis ang kotse niya, ngunit mas mabilis ang kotse namin.)
3. Michael is strong, but Philip is _____.
 (Malakas si Michael, ngunit mas malakas si Philip.)
4. John is (weak) _____ Michael.
 (Mas mahina si John kaysa kay Michael.)
5. I'm a good student, but you're a _____ one.
 (Mabuti akong estudyante, pero mas mabuti ka.)
6. That is expensive, but this is _____.
 (Mahal iyan, ngunit mas mahal ito.)

B. Antas ng Kasidhian – Mga Superlatibo

1. Upang gawin ang paghahambing sa superlatibo sa gitna ng tatlo o mas maraming bagay o tao kapag ang pang-uri ay may nag-iisang pantig lamang, idinaragdag natin ang “the” bago at “-est” pagkatapos ng pang-uri.

Mga Halimbawa:

My house is nice. (Maganda ang aking bahay.)
Peter's house is nicer. (Mas maganda ang bahay ni Peter.)
Paul's house is the nicest. (Pinakamaganda ang bahay ni Paul.)

Ana is **taller than** Carla but Raul is **the tallest**.
(Mas matangkad si Ana kay Carla, ngunit pinakamatangkad si Raul.)

Nelda is **fatter than** Rocío, but María is **the fattest**.
(Mas mataba si Nelda kay Rocio, ngunit pinakamatangkad si Maria.)

TANDAAN: At tsaka, may pagbabago sa pagbaybay (spelling):

Fat: fattest happy: happiest
Hot: hottest big: biggest

TANDAAN: Sa ilang superlatibong pang-uri, ang salita ay ganap na nagbabago. (Parehas ng mga paghahambing na pang-uri.)

good	(mabuti)	better	(mas mabuti)	<u>the best</u>	(pinakamabuti)
bad	(masama)	worse	(mas masama)	<u>the worst</u>	(pinakamasama)

2. Upang gumawa ng paghahambing sa superlatibo ng mga pang-uri na may higit sa isang pantig (syllable), ginagawa natin ito sa pamamagitan ng paglalagay ng “the most” bago ang pang-uri. (Hindi natin ginagamit ang “-est” sa hulihan ng pang-uri.)

Mga Halimbawa:

Your answers are **the most correct** of the class.
(Ang iyong mga sagot ay ang **pinakatama** sa klase.)

This is **the most expensive** car in the showroom.
(Ito ang **pinakamahal** na kotse sa showroom.)

PAGSASANAY: Punan ang mga blangko sa mga sumusunod na pangungusap:

1. My sister is (smart) _____ I, but you're sister is _____.
(Mas matalino sa akin ang kapatid kong babae, ngunit ang kapatid mong babae ang pinakamatalino.)
2. Your girlfriend is (shy) _____ mine, but his is _____.
(Mas mahiyain ang iyong nobya kaysa sa akin, ngunit pinakamahiyain ang sa kanya.)
3. London is (far) _____ Paris, but Moscow is _____.
(Mas malayo ang London kaysa sa Paris, pero pinakamalayo ang Moscow.)
4. My boat is (big) _____ yours, but Joe's boat is _____.
(Mas malaki ang aking bangka kaysa sa iyo, ngunit pinakamalaki ang bangka ni Joe.)

II. Pang-angkin na Pang-uri (Possessive Adjectives)

Ginagamit ang pang-angkin na pang-uri para ipahiwatig na ang isang tao ay nagmamay-ari ng isang bagay. Inilalagay ito bago ang pangngalan (noun): ako, ikaw, ka, siya. Bawat personal na panghalip ay may katumbas na pang-angkin na pang-uri.

Mga Halimbawa: Personal na Panghalip

I	(ako)
you	(ikaw, ka)
he	(siya)
she	(siya)
it	(ito)
we	(tayo)
you	(kayo)
they	(sila)

Pang-angkin na Pang-uri

my	house	(aking bahay)
your	dog	(iyong aso)
his	shirt	(kanyang polo)*
her	dress	(kanyang damit)*
its	tail	(kanyang buntot)*
our	family	(aming pamilya)
your	homes	(inyong tahanan)
their	shoes	(kanilang sapatos)

TANDAAN: Sa Ingles, mayroong isang pang-uring panlalaki (his) at isang pang-uring pambabae (her).

Ang ibang mga sumusunod na salita ay **HINDI nabibilang sa pang-angkin na pang-uri**, ngunit dapat niyo itong mapang-aralan at matutunan, kasama ang mga personal na panghalip at mga pang-angkin na pang-uri.

Panghalip Pang-angkin na Pang-uri Pang-angkin na Panghalip Pasariling Panghalip

I (ako)	my (akin)	mine (sa akin)	myself (aking sarili)
you (ikaw)	your (iyo)	yours (sa iyo)	yourself (iyong sarili)
he (siya)	his (niya)	his (sa kanya)	himself (siya mismo)
she (siya)	her (niya)	hers (sa kanya)	herself (siya mismo)
we (tayo)	our (atin)	ours (sa atin)	ourselves (tayo mismo)
they (sila)	their (kanila)	theirs (sa kanila)	themselves (sila mismo)

A. Antas ng Pagkasidhi — Mga Paghahambing (Comparatives)

1. **Kung pagpaparisan** ang mga pang-abay na nagbabago ng mga **pandiwa** na may **isang pantig**, lagyan ng “**er than**” sa hulihan ng mga pang-abay (Ang alituntunin dito ay kapareho lang din ng sa pang-uri).

Halimbawa:

Mary runs fast, but John runs **faster than** Mary.

(Si Maria ay tumatakbo ng mabilis, pero si John ay tumatakbo ng **mas mabilis kaysa** kay Maria.)

He works hard, but my brother works **harder than** he.

(Siya ay nagtatrabaho ng mabuti, pero ang aking kapatid ay nagtatrabaho ng **mas mabuti kaysa** sa kanya.)

Martha will arrive very soon, but Anna will arrive sooner **than** she.

(Si Martha ay darating ng maaga, ngunit si Anna ay darating ng **mas maaga kaysa** sa kanya.)

2. Upang pagparisin ang mga pang-abay na nagbabago sa mga **pandiwa** na may **higit pa sa isang pantig**, nilagyan natin ng “**more**” bago ang pang-abay at “**than**” pagtapos ng pang-abay.

Halimbawa:

John speaks slowly, but Mary speaks **more slowly than** John.

(Si Juan ay nagsasalita ng mabagal, pero si Maria ay nagsasalita ng **mas mabagal pa kaysa** kay Juan.)

My boss travels often, but I travel **more often than** he.

(Ang aking amo ay naglalakbay ng madalas, pero ako ay naglalakbay ng **mas madalas kaysa** sa kanya.)

Richard dances badly, but Joseph dances **worse than** he.

(Si Ricardo ay sumasayaw ng malala, ngunit si Josi ay sumasayaw ng **mas malala kaysa** sa kanya.)

B. Antas ng Pagkasidhi — Mga Superlatibo (Superlatives)

1. Ang mga pang-abay na **superlatibo** na mayroon lamang **isang pantig** ay nabubuo sa pamamagitan ng paglalagay ng “**the**” bago ang pang-abay at “**-est**” naman pagtapos ng pang-abay.

Halimbawa:

John works **harder** than Leo, but Tom works **the hardest** of all.

(Si Juan ay nagtatrabaho ng **mas mabuti kaysa** kay Leo, pero si Tomas ang nagtatrabaho ng **pinakamabuti** sa kanilang lahat.)

Martha shoots **faster** than I, but Anna shoots **the fastest** of all.

(Si Martha ay tumatakbo ng **mas** mabili kaysa sa akin, pero si Anna ang **pinakamabili** tumakbo sa kanilang lahat.)

He plays music **louder** than she, but Marlon plays **the loudest** of all.

(Siya ay nagpapatugtog ng musika ng **mas** malakas kaysa sa kanya, pero si Marlon ang **pinakamalakas** magpatugtog sa kanilang lahat.)

2. Ang mga pang-abay na **superlatibo** na mayroon **higit sa isang pantig** ay nabubuo sa pamamagitan ng paglalagay ng **“the most”** bago ang pang-abay.

Halimbawa:

Robert plays soccer **better** than Paul, but Peter plays **the best** of all.

(Si Robert ay nakakapaglaro ng putbol ng **mas magaling** kaysa kay Paul, ngunit si Peter ang **pinakamagaling** sa lahat.)

I ride **more often** than my father, but my mother rides **the most often** of all.

(Sumasakay ako ng **mas madalas** kaysa sa aking tatay, pero ang aking nanay ang sumasakay ng **pinakamadalas** sa lahat.)

She works **more carefully** than her friend, but I work **the most carefully**.

(Nagtrabaho siya ng **mas mainat** kaysa sa kanyang kaibigan, pero ako ang nagtrabaho ng pinakamaingat.)

PAGSASANAY: Guhitan ang mga pang-abay sa mga sumusunod na pangungusap.

1. This difficult project isn't entirely finished.
2. She performs well on the piano, but her sister performs much better
3. My mother is too tired to come very early.
4. My sister studies very hard too early in the morning.
5. Please paint this wall again more carefully.

III. MGA PARIRALANG PANG-UKOL (Prepositional Phrases)

Sa Ingles, ang mga pang-ukol ay mga salitang nagsisimula ng parirala (maliit na grupo ng mga salita). Ang mga ito ay tinatawag na pariralang pang-ukol. Ang salitang “**by**” (sa tabi) ay isang **pang-ukol**. Kung ating sasabihing “**by the car,**” (sa tabi ng sasakyan), mayroon na tayong pariralang pang-ukol. “**In**” (sa) ay isa ding pang-ukol, kung sasabihin nating “**in the street**” (sa kalsada) mayroon na naman tayong isang pariralang pang-ukol. Ang mga pariralang pang-ukol ay kumakatawan bilang pang-uri. (Naglalarawan ito ng bagay o tao) o bilang pang-abay (naglalarawan ito kung paano, kailanm saan, gaano kadami, o gaano kadalas).

Halimbawa:

The man by the car (adj.) in the street (adv.) is my uncle
(Ang lalake na nasa tabi ng sasakyan sa kalsada ay aking tiyuhin.)

Peter came here after dinner (adv.) with his friends (adv.)
(Dumating si Peter pagkatapos ng hapunan kasama ang kanyang mga kaibigan.)

We were all against him (adv.) except the manager (adv.) of the store (adj.)
(Lahat tayo ay laban sa kanya maliban ang tagapamahala ng tindahan.)

1. Ang mga pinakakaraniwang pang-ukol sa Ingles ay:

at (sa)	by (sa tabi ng)	in (sa loob ng)	to (sa / upang / para kay)
for (para / para sa)	from (mula)	of (ng)	
on (sa / nasa)	up (sa taas ng)	with (kasama ng)	

2. Ang ibang mga pang-ukol ay:

above	(sa itaas)	except	(maliban)
across	(sa ibayo)	into	(sa loon)
after	(pagkatapos)	over	(sa ibabaw / kabila)
against	(laban sa)	regarding	(tungkol sa)
along	(sa tabi / habang daan)	since	(mula noon)
among	(kabilang sa)	through	(sa pamamagitan ng)
around	(sa paligid)	throughout	(saanman)
before	(bago)	till	(hanggang sa)
behind	(sa likod)	toward	(patungo)
beneath	(sa ilalim)	under	(sa ilalim)
between	(sa gitna)	underneath	(sa ilalim ng)
beyond	(lampas)	until	(hanggang)
but	(ngunit)	upon	(sa oras)
down	(sa baba ng)	within	(sa loob ng)
during	(sa panahon ng)	without	(sa labas ng)

PAGSASANAY: Guhitan ang mga pariralang pang-ukol sa mga pangungusap.

1. We all were against the idea, except Elder Rider.
2. The house behind the trees by the river in the country is hers.
3. Among all the people in the parade, we found a lost child in a pink dress.
4. I got into their house before they woke up in the morning.
5. The cow was in the barn behind the house with the red roof.

IV. Mga Pang-ugnay (Conjunctions)

A. Ang mga pang-ugnay ay mga salitang nagdudugtong ng mga **salita, parirala, at pangungusap.**

Halimbawa:

You and I are friends. (mga salita)
(Magkaibigan ikaw at ako.)

He ran in the street and over the bridge. (mga parirala)
(Tumakbo sya sa kalsada at sa ibabaw ng tulay.)

My friend went home, and I went in the house. (mga pangungusap)
(Umuwi ang aking kaibigan, at pumasok ako sa bahay.)

B. Ang mga pinakakaraniwang pang-ugnay ay:

and (“at”, “at tsaka”) **or** (“o”, “o kaya”) **but** (“ngunit”, “pero”)

Halimbawa:

We are going to Coban **and** Belize next week.
(Pupunta kami sa Coban **at** Belize sa susunod na linggo.)

Mom **or** Dad has to go with us.
(Dapat sumama si nanay o si tatay sa atin.)

You can go, **but** you can't stay very long.
(Pwede kang sumama, pero hindi ka pwedeng magtagal.)

C. Ang ibang mga pang-ugnay ay:

so	(para)	besides	(bukod sa)
so that	(para)	accordingly	(ayon sa / kaya)
because	(dahil sa)	however, although	(gayunman, bagaman)
if	(kung)	meanwhile	(samantala)
although	bagaman)	since	(mula noon)
unless	(maliban kung)	nevertheless	(gayon pa man)

PAGSASANAY: Guhitan ang mga pang-ugnay sa sumusunod na pangungusap.

1. I bought it because I needed it.
2. If you don't want to come, you don't have to.
3. She bought them so that you can use them.
4. Blessings will not come to you unless you are obedient.
5. Although the present is small, you will like it very much.

GAWAIN: Isalin ang mga sumusunod na pangungusap. Isulat ang “adj.” sa itaas ng pang-uri, at “adv.” sa itaas ng pang-abay. Guhitan ang mga pariralang pang-ukol.

1. Mayroon akong napakagandang asul na kotse.

2. Kailangan ni Laura ng mas malaking bahay.

3. Bumili si Marta para sa kanyang sarili ng isang napakagandang damit sa isang tindahan malapit sa kanyang tahanan.

4. Nakahanap ng maraming “ginintuang pamilya” si Elder Barrantes sa kanyang misyon.

5. Itong bahay sa may kanto ay mas maganda kaysa sa isang iyon, pero ang iyong bahay ang pinakamaganda sa lahat.

6. Nagtrabaho siya ng napakahusay, ngunit gumagamit siya ng maraming oras.

REGULAR NA MGA PANDIWA

Unang grupo: “ed” binibigkas bilang “d”.

	TAGALOG	PRESENT	PAST TENSE	Pres. Part.	PAST PART.
1.	bukas	open	opened	are opening	have opened
2.	mahal	love	loved	is loving	has loved
3.	tuto	learn	learned	are learning	had learned
4.	bilis	hurry	hurried	are burying	have hurried
5.	palit	change	changed	are changing	have changed
6.	sarado	close	closed	are closing	had closed
7.	sagot	answer	answered	are answering	have answered
8.	tuloy	continue	continued	is continuing	has continued
9.	maniwala	believe	believed	is believing	has believed
10.	aliw	enjoy	enjoyed	is enjoying	had enjoyed
11.	dinig	listen	listened	is listening	had listened
12.	aral	study	studied	are studying	have studied
13.	paliwanag	explain	explained	is explaining	has explained
14.	ipalagay	imagine	imagined	are imagining	have imagined
15.	laro	play	played	is playing	has played
16.	linis	clean	cleaned	is cleaning	had cleaned
17.	dating	arrive	arrived	are arriving	have arrived
18.	ulan	rain	rained	is raining	has rained
19.	ngalan	name	named	are naming	have named
20.	panatili	stay	stayed	is staying	has stayed
21.	bilang	belong	belonged	are belonging	had belonged
22.	plano	plan	planned	are planning	have planned
23.	handa	prepare	prepared	are preparing	have prepared
24.	tanggap	receive	received	are receiving	had received
25.	ala-ala	remember	remembered	are remembering	have remembered
26.	sunod	follow	followed	is following	has followed
27.	subok	try	tried	is trying	had tried
28.	gamit	use	used	are using	have used
29.	biyahe	travel	traveled	is traveling	has traveled
30.		turn	turned	are turning	have turned
31.	tira	live	lived	are living	had lived

Ikalawang Grupo: “-ed” binibigkas bilang “t”

	TAGALOG	PRESENT	PAST TENSE	PRES. PART.	PAST PART.
1.	tulong	help	helped	are helping	have helped
2.	sayaw	dance	danced	is dancing	has danced
3.	bura	erase	erased	is dancing	had erased
4.	lakad	walk	walked	is walking	has walked
5.	luto	cook	cooked	are cooking	had cooked
6.	hiling	wish	wished	are wishing	have wished
7.	usok	smoke	smoked	is smoking	has smoked
8.	gusto	like	liked	is liking	had liked
9.	usap	talk	talked	are talking	have talked
10.	laba	wash	washed	is washing	has washed
11.	tingin	look	looked	are looking	had looked
12.	pasa	pass	passed	are passing	have passed
13.	tanong	ask	asked	is asking	has asked
14.	pangako	promise	promised	is promising	had promised
15.	talon	jump	jumped	are jumping	have jumped
16.	tapos	finish	finished	is finishing	has finished
17.	trabaho	work	worked	are working	had worked
18.	damit	dress	dressed	are dressing	have dressed

Ikatlong Grupo: “-ed” binibigkas bilang “-ed”

	TAGALOG	PRESENT	PAST TENSE	PRES. PART.	PAST PART.
1.	dulo	end	ended	are ending	have ended
2.	tanggap	accept	accepted	are accepting	have accepted
3.	dalo	attend	attended	is attending	has attended
4.	ayuno	fast	fasted	are fasting	have fasted
5.	umpisa	start	started	is starting	had started
6.	asa	expect	expected	are expecting	have expected
7.	hintay	wait	waited	is waiting	has waited
8.	iral / malagi	exist	existed	are existing	had existed
9.	gabay	guide	guided	is guiding	has guided
10.	imbita	invite	invited	are inviting	have invited
11.	kailangan	need	needed	is needing	had needed
12.	gusto	want	wanted	are wanting	have wanted
13.	ulit	repeat	repeated	is repeating	has repeated
14.	mabuhay na mag-uli	resurrect	resurrected	is resurrecting	had resurrected
15.	bisita	visit	visited	is visiting	has visited

**IREGULAR NA MGA PANDIWA - #1
(ANG MGA PINAKAKARANIWAN)**

Espesyal na mga Pandiwa

TAGALOG	PRESENT	PAST TENSE	PRES. PART.	PAST PART.
1. punta	go	went	going	gone
2. kaya	can	could	-----	could
3. ay, ay mga	am, is, are	was, were	being	been
4. meron	have	had	having	had

Pangkaraniwan na mga Pandiwa

TAGALOG	PRESENT	PAST TENSE	PRES. PART.	PAST PART.
1. kain	eat	ate	eating	eaten
2. bigay	give	gave	giving	given
3. sabihin	say	said	saying	said
4. banggit	tell	told	telling	told
5. umpisa	begin	began	beginning	begun
6. hanap	find	found	finding	found
7. turo	teach	taught	teaching	taught
8. sulat	write	wrote	writing	written
9. salita	speak	spoke	speaking	spoken
10. gawa	do	did	doing	done
11. likha	make	made	making	made
12. basa	read (rid)	read (red)	reading	read (red)
13. kuha	get	got	getting	got, gotten
14. isip	think	thought	thinking	thought
15. alam	know	knew	knowing	known
16. damdam	feel	felt	feeling	felt
17. kunin	take	took	taking	taken
18. dalhin	bring	brought	bringing	brought
19. parito	come	came	coming	come
20. tingin	see	saw	seeing	seen

IREGULAR NA MGA PANDIWA - # 2

TAGALOG	PRESENT	PAST TENSE	PRES. PART.	PAST PART.
1. dala	bear	bore	bearing	borne, born
2. salo	catch	caught	catching	caught
3. inom	drink	drank	drinking	drunk
4. laglag	fall	fell	falling	fallen
5. bili	buy	bought	buying	bought
6. maneho	drive	drove	driving	driven
7. gupit	cut	cut	cutting	cut
8. presyo	cost	cost	costing	cost
9. pakainin	feed	fed	feeding	fed
10. guhit	draw	drew	drawing	drawn
11. likha	build	built	building	built
12. hanap	find	found	finding	found
13. pili	choose	chose	choosing	chosen
14. palo	beat	beat	beating	beaten
15. maging	become	became	becoming	become
16. kagat	bite	bit	biting	bitten
17. limot	forget	forgot	forgetting	forgotten
18. laban	fight	fought	fighting	fought
19. patawad	forgive	forgave	forgiving	forgiven
20. bali	break	broke	breaking	broken

IREGULAR NA MGA PANDIWA - # 3

TAGALOG	PRESENT	PAST TENSE	PRES. PART.	PAST PART.
1. sinungaling	lie	lay	lying	lain
2. luhod	kneel	knelt	kneeling	knelt
3. kislap	shine	shone	shinning	shone
4. hanap	seek	sought	seeking	sought
5. kanta	sing	sang	singing	sung
6. sara	shut	shut	shutting	shut
7. intindi	understand	understood	understanding	understood
8. takbo	run	ran	running	run
9. laki	grow	grew	growing	grown
10. hayaan	let	let	letting	let
11. gising	wake	woke	waking	woken
12. pamuno	lead	led	leading	led
13. tulog	sleep	slept	sleeping	slept
14. padala	send	sent	sending	sent
15. tago	hide	hid	hiding	hidden
16. kumpuni	fix	fixed	fixing	fixed
17. panalo	win	won	winning	won
18. gastos	spend	spent	spending	spent
19. ingatan	keep	kept	keeping	kept
20. saktan	hurt	hurt	hurting	hurt
21. isuot	wear	wore	wearing	worn

22. kabulaan	lie	lied	lying	lied
23. sakay	ride	rode	riding	ridden
24. pakita	show	showed	showing	shown
25. tayo	stand	stood	standing	stood
26. hampas	hit	hit	hitting	hit
27. wala	lose	lost	losing	lost
28. lagay	put	put	putting	put
29. nakaw	steal	stole	stealing	stolen
30. alis	leave	left	leaving	left
31. upo	sit	sat	sitting	sat
32. ibig sabihin	mean	meant	meaning	meant
33. kalembang	ring	rang	ringing	rung
34. hawak	hold	held	holding	held
35. alog	shake	shook	shaking	shaken
36. tapon	throw	threw	throwing	thrown
37. tinda	sell	sold	selling	sold
38. lipad	fly	flew	flying	flown

Talaan ng mga Nilalaman

Gabay sa Pagbigkas		2
Aralin 1	Panghalip, Pawatas, Pandiwa sa Pangkasalukuyan	3
Aralin 2	Pantulong na Pandiwang “TO DO” sa Pangkasalukuyan	7
Aralin 3	Pandiwang “TO BE”	8
Aralin 4	Ang Gamit ng “There is” at “There are”	9
Aralin 5	Pantulong na Pandiwang Modal (Would, Could, Should, Can)	12
Aralin 6	Panahunang Panghinaharap gamit ang “GOING TO”	15
Aralin 7	Panahunang Panghinaharap gamit ang “WILL”	18
Aralin 8	Payak na Pangnagdaang Panahunan	21
Aralin 9	Tambalang Perpekto sa Pangkasalukuyang Panahunan	25
Aralin 10	Tambalang Perpekto sa Pangnagdaang Panahunan	27
Aralin 11	Perpektong Panahunan na may Pantulong na Pandiwang Modal	28
Aralin 12	Pangkasalukuyang Progresibong Panahunan	30
Aralin 13	Panturing: Pang-uri, Pang-abay, and Pariralang Pang-ukol	36
Regular na Pandiwa		45
Iregular na Pandiwa		47